

Nr 345.

Av herr **Wehtje m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet, m. m.

I en den 3 innevarande maj dagtecknad proposition nr 261 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till bl. a. förordning om ändring i uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896).

Här nedan behandlas allenast de vid nämnda författningsförslag fogade övergångsbestämmelserna. Ehuru dessa bestämmelser i åtskilliga hänseenden äro ägnade att föranleda betänkligheter, är det enligt vår mening främst stadgandet i p. 4 b), som giver anledning till erinringar.

Enligt detta stadgande skall undantag från skatteeftergift inträda, även om inkomstökning icke berott på åtgöranden, som angivas under p. 3, i sådana fall, då inkomstökningen sammanhänger med att den skattskyldige i räkenskaperna för åren 1945 eller 1946 eller motsvarande räkenskapsår — i mindre omfattning än som i genomsnitt skett i räkenskaperna för åren 1942—1944 eller motsvarande räkenskapsår —

verkställt nedskrivning eller avskrivning å tillgångar,
gjort avsättning till pensions- eller personalstiftelse eller vidtagit andra vinstreglerande åtgärder.

I bland annat ovan angivna fall skall sålunda den skattskyldige, även om han bevisligen icke vidtagit någon åtgärd i syfte att erhålla befrielse från skyldighet att erlagga skatt, bliva föremål för samma skattes kärpning som den, vilken genom manipulationer av ett eller annat slag sökt bereda sig skattelättnad. Redan stadgandet om skattes kärpning i de fall, då inkomstökningen berott på de under p. 4 a) angivna omständigheterna, är utan tvivel ur principiella synpunkter ägnat att väcka betänkligheter. Att lägga de under p. 4 b) angivna förhållandena till grund för skattes kärpning oaktat sådana åtgärder icke vidtagits, att p. 3 blir tillämplig, skulle enligt vår uppfattning leda till orimliga resultat.

Enligt den förstnämnda av de under p. 4 b) föreslagna skattes kärpningsgrunderna skall en skattskyldig, vilken under åren 1942—1944 ökat den dolda reserven i varulagret men åren 1945 och 1946 bibehåller den oförändrad, drabbas av skattes kärpning. Ingen som helst hänsyn toges till huruvida lagret redan i bokslutet för år 1944 nedbringats till betryggande värde. Skattes kärp-

ning föreslås skola inträda även om en ytterligare nedskrivning skulle resultera i nollvärde eller i ett negativt värde. Den i detta avseende uppkonstruerade skärpningsgrunden framstår såsom desto mer egendomlig som från vissa myndigheters sida under senare tid erinringar framställts mot nedskrivningar även om dessa icke överstigit vad god köpmannased kräver och en begränsning av den enligt praxis medgivna nedskrivningsrätten har ifrågasatts. Vad avskrivning å tillgångar för stadigvarande bruk i rörelsen angår torde, på sätt departementschefen anfört, skatteskärpning jämlikt p. 3 kunna ifrågakomma i exempelvis ett sådant fall, att en skattskyldig tidigare planenligt verkställt avskrivning enligt viss procentsats eller eljest enligt enhetlig grund men åren 1945 och 1946 frångår denna princip och verkställer avdrag enligt andra principer så att avskrivningen reduceras. Men om ett år 1942 nystartat bolag under åren 1942—1944 anskaffat huvuddelen av de för rörelsen erforderliga inventarierna för 10 000 kronor under vart och ett av dessa år, så att år 1945 en anskaffning för allenast 5 000 kronor varit erforderlig, samt alla åren konsekvent omedelbart avskrivit anskaffningskostnaden i dess helhet, framstår det såsom uppenbart orimligt, om bolaget skulle drabbas av skatteskärpning av den anledningen, att bolaget icke verkställt ytterligare avskrivningar år 1945 med 5 000 kronor och år 1946 med 10 000 kronor. Skulle anskaffningen under åren 1945 och 1946 däremot hava uppgått till exempelvis 15 000 kronor, men bolaget underlåtit att därav avskriva mer än 10 000 kronor, ehuru vinstresultatet medgivit större avskrivning, framstår det såsom rimligt om skatteskärpning inträder jämlikt p. 3. Det är således avvikelse från principerna för avskrivningarnas beräkning, icke variationerna i avskrivningsbeloppens storlek, som böra läggas till grund för skatteskärpning. Om principerna för beräkningarna av avskrivningarna följas, torde variationerna i de avskrivna beloppens storlek i allmänhet bero på rena tillfälligheter. Enahanda synpunkter torde gälla beträffande nedskrivning å lagertillgångar.

Om däremot en skattskyldig utan giltig anledning frångår tidigare tillämpade principer för avskrivning å inventarier eller nedskrivning å lager, lär han icke kunna undgå att drabbas av skatteskärpning enligt bestämmelserna i punkt 3.

Beträffande avsättningar till pensions- och personalstiftelser, varmed enligt departementschefens uttalande böra jämsställas andra inbetalningar för pensionsändamål, må till en början framhållas, att det är felaktigt att hänföra dylika utgifter till »vinstreglerande dispositioner». De företas icke för att »reglera vinsten» utan för att täcka kostnaderna för den skattskyldige faktiskt — ofta även juridiskt — åvilade förpliktelser. Om redan gjorda avsättningar eller inbetalningar för pensionsändamål äro tillräckliga, vore det ansvarslost av en företagsledning att anslå ytterligare medel för samma ändamål. Endast i ett dylikt fall torde man kunna tala om vinstreglering, vilken dock med fog kunde betecknas såsom klandervärd. Och särskilt orimligt vore det att påföra ett bolag, vilket nödgats minska sin skattefond och av denna an-

ledning jämlikt förordningen den 22 mars 1946 (nr 78) under de nu ifråga-
varande beskattningsåren 1945 och 1946 icke lagligen har rätt att minska sin
skattepliktiga inkomst genom avsättningar till pensionsstiftelser, en straffbe-
skattning av den anledningen, att bolaget trots detta förbud icke minskat
inkomsten med dylika avsättningar. Bolaget skulle med andra ord enligt den
föreliggande propositionen påföras enahanda extrabeskattnings som den, vilken
genom manipulationer söker komma undan skatt, icke på grund av några mani-
pulationer utan därför att bolaget *icke* i strid mot stadgandena i nämnda förord-
ning tillgodofört sig avdrag för avsättning till pensions- eller personalstiftelse.
Till den egendomliga rättsuppfattning, varåt propositionen i denna del giver
uttryck, kunna vi icke ansluta oss. Under alla förhållanden måste en justering
av de föreslagna bestämmelserna i detta avseende vidtagas.

Framhållas må, att om en skattskyldig under tidigare beskattningsår enligt
försäkringstekniska eller andra grunder planenligt vidkänts utgifter för pen-
sioneringsändamål men utan giltig anledning frångår dessa principer un-
der beskattningsåren 1945 och 1946, detta givetvis måste anses innebära en
sådan åtgärd, att skatteplikt jämlikt p. 3 inträder. I detta avseende torde i
tillämpliga delar gälla vad ovan anförts angående lager och inventarier.

Den i författningsrummet angivna skatteskärpningsgrunden avseende »andra
vinstreglerande åtgärder» framstår såsom särskilt betänklig på grund av oviss-
heten om vad därmed åsyftas. Även de fall, på vilka detta stadgande kan
syfta, måste emellertid enligt vår mening förutsättas erhålla en tillfredsstäl-
lande reglering genom stadgandet under p. 3.

Av vad ovan anförts torde framgå, att de under p. 4 b) föreslagna bestäm-
melserna skulle föranleda skatteskärpning i sådana fall, då en sådan framstår
såsom uppenbarligen oskäligen och för rättskänslan stötande samt att för regle-
ring av de däri åsyftade fall, då en skatteskärpning kan anses befogad, sär-
skilda bestämmelser utöver de under p. 3 meddelade äro obehövliga.

På grund härav hemställas,

att riksdagen för sin del måtte besluta, att stadgandet i över-
gångsbestämmelserna till det i propositionen nr 261 framlagda
förslaget till förordning om ändring i uppbördsförordningen
den 31 december 1945 (nr 896) under p. 4 b) måtte utgå.

Stockholm den 21 maj 1946.

Ernst Wethje.

Ivar Anderson.

Carl Eric Ericsson.